

SILBAJÁVRI

Kjære publikum

Teater handler om å fortelle historier, gode historier som morer, rører, pirrer – eller skremmer. Med dette stykket fortsetter Beaivváš å følge et av teatrets overordnede mål: å fortelle de gode samiske historiene fra teaterscenen. “Silbajávri” er det tredje stykket av Rawdna Carita Eira som Beaivváš produserer (tidligere produsert: “Elles historie” 2007, “Sangen fra Rotsundet” 2011), som alle har røtter i samisk historie og sagn. “Silbajávri” tilhører en sjanger som er svært populær på film, men som sjelden er å se på teater: grøsseren. For å fortelle en grøsser fra teaterscenen må man ta i bruk teatrets fortellermetoder, som aldri kan bli de samme som på film – og det skal de heller ikke. Teatrets egenart er å kunne visualisere fortellerstemmen gjennom en “her-og-nå” opplevelse som taler direkte til publikum.

Dramatikeren Rawdna Carita Eira er en ung samisk forfatterstemme som allerede har rukket å bli nominert til både Nordisk Råds Litteraturpris og Ibsen-prisen for ny dramatik. Til denne forestillingen har vi også fått med oss Norges mest prisbelønte scenograf, John-Kristian Alsaker. På scenen får publikum også møte representanter for den unge generasjonen samiske skuespillere som skal bære samisk teater videre inn i fremtiden.

Ráhkis geahččit

Teáhtera ulbmil lea mitalit mitalusaid, buriid mitalusaid mat hávskkuhit, bodđejit, nálssuhit – dahje balddihit. Dáinna bihtáin áigut Beaivvášis čuovvut teáhtera ovddas-vástádusa: mitalit buriid sámi mitalusaid teáhterlávdis. “Silbajávri” lea Ráwdna Carita Eira goalmmat teáhterbihtta maid Beaivváš buvttada (ovdal leat buvttadan “Elle mitalusaid” 2007:s, “Guohcanuori šuvva” 2011:s) main buohkain leat ruohttasat sámi historjás ja álbmotmitalusain. “Silbajávri” suorgi lea issoras bivnnuhis suorgi filmmain, muhto mii hárvve lea teáhteris: soaiggus suorgi. Go soaiggus galgá leat teáhterlávdis de ferte atnit teáhtera mitalusavugiid, mii ii leat dat seamma go filmmain – ja dan gal ii galgga ge. Teáhtera earenoamášvuohta lea máhttit visualiseret mitalusaid jiena “dás ja dál” vásáhusain geahččiide.

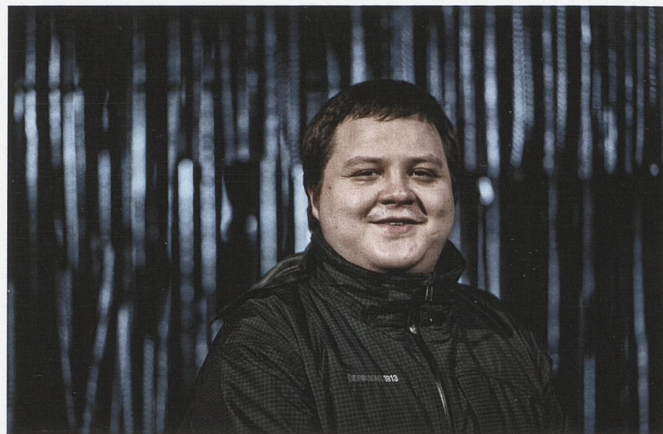
Dramatihkar Rawdna Carita Eira lea nuorra sámi girječállii gii dásásii juo lea nammaduvvon Davviriikkaid Ráđi Litteratuvra bálkkašupmái ja Ibsen ođđa dramatihka bálkkašupmái. Dán buvttadusas lea maid Norggas buot dovdoseamos lávdehábmjeaddji namalassii John-Kristian Alsaker. Lávddi alde besset geahččit oaidnit nuorra sámi neavttáriid geat galget čájehit sámi teáhtera boahttevaš buolvvaide.

God fornøyelse - Sávan buori vásáhusa!

Haukur J. Gunnarsson
Teáhterhoavda ja bagadalli/Teatersjef og instruktør

Elle-Máijá Tailfeathers lea Vancouveris Canadas eret ja neaktá «Kátjá». Elle-Máijá lea sihke Blackfoot Kainai First Nation guovllus ja sápmelaš. Son lea čadahan neavttároahpu Vancouver Film School ja bargá maid filbmadahkkin ja čállin. Elle-Máijá lea neaktán čuovvovaš filmmain: “White Indians Walking”, “The Guard”, “The Reaper”, “Shattered” ja “Another Cinderella Story”. 2011s nammaduvvui “The American Indian Motion Picture Awards” iežas neaktima ovddas “White Indians Walking” filmmas.

Elle-Máijá Tailfeathers fra Vancouver, Canada spiller «Kátjá». Elle-Máijá er både Blackfoot fra Kainai First Nation og samisk. Hun har skuespillerutdanning fra Vancouver Film School og arbeider også som filmskaper og forfatter. Elle-Máijá har vært skuespiller i filmer som: “White Indians Walking”, “The Guard”, “The Reaper”, “Shattered” og “Another Cinderella Story». I 2011 ble hun nominert til “The American Indian Motion Picture Awards” for sin rolle i “White Indians Walking”.

Nils Rune Utsi lea Mázelaš ja neaktá vuohččan teáhteris “Jovsseha”. Su artista dovdonamma lea “SlinCraze” ja lea Sámi čeahpimus ráppáriid gaskkas. Vaikko lea hui nuorra, de goitge guoddá veterána namahusa sámi ráppamusihkas. Son lea čadahan lohkamehttun konsearttaid ja TV-loaidastastimiid dan rájes go vuohččan beakkehii 2005s - 14 jahkásažžan, ja lea dainnaláigiin dovddusin dahkan sámi hip-hop ja rapa maddái olggobealde Sámi eatnama.

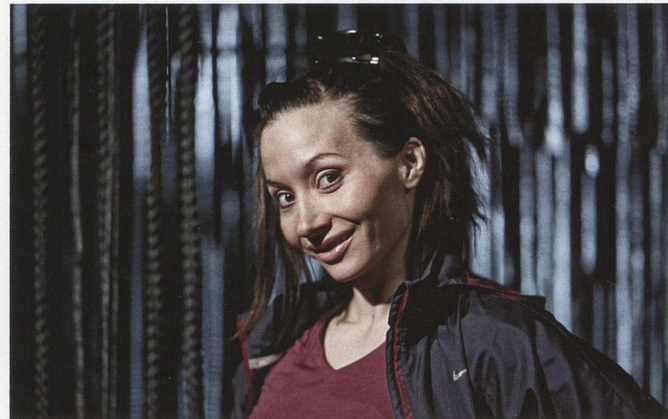
Nils Rune Utsi fra Máze debuterer som skuespiller i rollen som «Jovsset». Nils Rune er mest kjent under artistnavnet «SlinCraze» og er en av Sápmis fremste rappere. Til tross for sin unge alder, regnes han som en veteran innen samisk rapmusikk. Han har turnert og gjort mange konserter og TV-opptredener siden han slo igjennom som artist som 14-åring i 2005, og har vært med på å gjøre samisk hip hop og rap kjent også utenfor Sápmi.

Ánte Siri lea

Guovdageaidnulaš ja neaktá “Mihkkala”. Son lea leamaš NRK Sámi Mánáid TV prográmmajodiheaddjin guokte jagi. Son lea čadahan journalista oahpu ja bargá diehtjuohkimiin Sámi Al-laskuvllas. Ánte Siri lea johtán viidát máilmmis ja lea ge 2008 rájes leamaš Spor lonohallanprográmma (Friendship North/South) oasseváldi/báikkálaš Spor heiveheaddji. Son organiserer álgoálbmot nuoraide miehta máilmmi gaskaboddosaš orruma Sámis.

Ánte Siri fra Kautokeino

spiller «Mihkkal». Han er mest kjent fra to år som programleder for NRK Sápmis barne-tv. Ánte er egentlig utdannet journalist og til daglig jobber han som informasjonskonsulent på Samisk høgskole. Ánte Siri har reist en god del i verden og har da siden 2008 vært deltaker/lokal koordinator for Spor utvekslingsprogram (Vennskap Nord/Sør). I dette arbeidet organiserer han et midlertidig opphold i Sápmi for urfolksungdom fra hele verden.

Ingá Márjá Sarre lea Kárašjohkalaš ja neaktá “Mia”. Son lei vuohččan sámi našunála lávddis, Beaivvázis, “Vølundda muitalus” bihtás 2000s. Ingá Márjá lea dan manñil beaggán teáhterčájálmásain nugo “Lájla”, “Báru juogadeapmi”, “Sáhpánat ja olbmot” ja “Allaq”. Sus lea bachelor- gráda teáhterbuvtadeamis ja neavttárfágas Davvi-Trøndelaga Allaskuvlas ja lea maid bargan sihke TV:s ja ea. Jernanger filmmas.

Ingá Márjá Sarre opprinnelig fra Karasjok spiller «Mia». Hun debuterte på den samiske nasjonalscenen, Beaivváš, i «Vølundda muitalus» i 2000. Ingá Márjá har senere gjort stor suksess i stykker som «Lájla», «Å dele en bølge», «Allaq» og «Om mus og menn» (“Of Mice and Men”). Hun har en bachelorgrad i Teaterproduksjon og Skuespillerfag ved Høgskolen i Nord-Trøndelag, og har også jobbet med TV og film bl.a. i spillefilmen «Jernanger» og Mánáid Tv.

Mary Sarre neaktá «Márjá». Son lea bargan lagabui 30 jagi neavttárin Beaivvájis ja guoddá dainnalágiin iežamet teáhtera gáhpaga namahusa. Son lea maid bargan Riksteatern Ruotas, Folkteatret i Gävleborg ja Hålogaland Teateris ja lea maid neaktán filmmain ja TV:s ea «Jernanger» ja «Amuletten».

Anitta Suikkari neaktá «Sirina». Son lea bajásšaddan Karelenis, muhto lea orron ja bargan neavttáriin ja bagadallin Norggas badjel 30 jagi. Anitta lea neaktán Beaivváš klassihkarin nugo «Macbeth» ja «Hamlet» Ica Globe Theatre Čohkkirasas, Gironis ja Agder Teateris.

Egil Keskitalo neaktá «Esko». Son lea bargan neavttáriin, bagadallin ja musihkarin Beaivvájis badjel 20 jagi. Egil lea neaktán ea. ea. rievvárhoavdda Mattis «Ronja Rievárníeidda» bihtás, «Ridnoaivi ja nieguid oaidni» ja lei «Lennie» «Sáhpánat ja olbmot» bihtás. Son lea maid neaktán filbma- ja TV buvttadusain ea «Ofelas» filmmas.

Mary Sarre spiller «Márjá». I snart tretti år har Mary vært skuespiller ved Beaivváš og kan vel anses for å være teatrets egen førstedame. Hun har vært skuespiller ved Riksteatret i Sverige, Folkteatret i Gävleborg og Hålogaland Teater, og har også jobbet med film og TV i bl.a. «Jernanger» og «Amuletten».

Anitta Suikkari spiller «Sirina». Anitta er opprinnelig fra Karelen, men har bodd og arbeidet som skuespiller og instruktør i Norge i over 30 år. Hun har gjort store rolletolkninger for

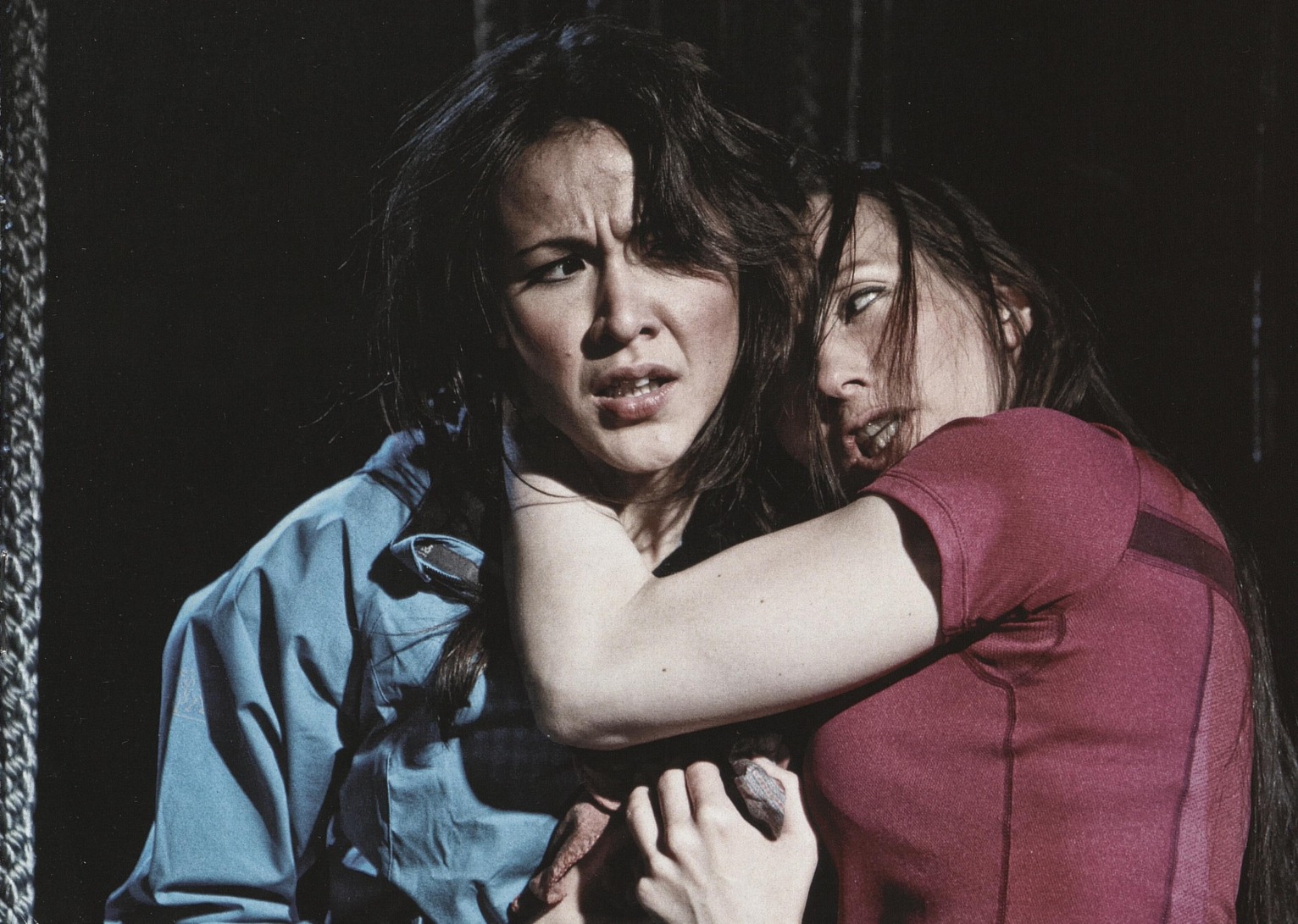
Beaivváš i klassikere som «Macbeth» og «Hamlet» på Ice Globe Theatre i Jukkasjärvi, Kiruna og ved Agder Teater

Egil Keskitalo spiller «Esko». Han har arbeidet ved Beaivváš Sámi Našunálateáhter i over tjue år som skuespiller, instruktør og musiker og har spilt bl.a. røverhøvdningen Mattis i «Ronja Røverdatter», spilt i «Ridnoaivi ja nieguid oaidni» og som «Lennie» i «Om mus og menn». Egil har også jobbet med film og TV bl.a. i «Veiviseren».

Silbajávri, álgočájálmás/urpremiere 19.10.2012, Kautokeino/Guovdageaidnu

Čáli/Forfatter: Rawdna Carita Eira
Bagadalli/Instruktør: Haukur J. Gunnarsson
Sámás/Til samisk: Anne Wuolab
Suomagillii/Til finsk (tekstenversjvudna/tekstingsversjon): Anitta Suikkari
Lávdehábmén/Scenografi: John-Kristian Alsaker
Bivttáshábmén/Kostymedesign: Berit Marit Hætta
Suoknadahkki/Komponist: Håvard Lund
Cuovgahábmén/Lysdesign: Øystein Heitmann
Vuoiddashámat/Sminkør: Trude Sneve

Kátjá: **Elle-Máijá Tailfeathers**
Jovsset: **Nils Rune Utsi**
Mia: **Ingá Márjá Sarre**
Milákkal: **Ánte Siri**
Sirina: **Anitta Suikkari**
Márijá: **Mary Sarre**
Esko: **Egil Keskitalo**
Ahkká: **Inga Juuso** (jietna báddejuvvon/stemme på bånd)

Musihkka/Musikk: Mary Sarre vokal/lávlun, Svante Henryson cello, Håvard Lund clarinets, Nils Mortensen piano, Are B. Simonsen recording engineer, electronics

Govven/Foto: Hans-Olof Utsi
Projekšvudna ja filbabihtás/Projeksjon og filmeaser: Kautokeino Film AS ved Andreas Ausland
Plákahtta/Plakat: Bitmap AS
Govva projekšvunnas/Projeksjonsfoto: Berit i Ura
Bagadalliveahkki, goziheaddji, sámegiel konsuleanta ja cavgileaddji /Regiassistent, insipient, samisk språk-konsulent og suflør: Áilloš
Buvttadan- ja mátketeknihkarat/Produksjon- og turneteknikere: Svein Egil Oskal, Olav Johan Eira, Bernt Morten Bongo, Ole Tomas Hætta, Egil Keskitalo
Goarru/syer: Ann Måjbriitt Eriksen, Gerlinde Thiessen
Lávdedávvir ovddasvástideaddji/Rekvisittansvarlig: Bernt Morten Bongo
Veahkehan giehtačálus- ja prográmmabarggus/Manus- og programhjelp: Britt Inga M. Vars
Prográmmaovddasvástideaddji/Programansvarlig: Haukur J. Gunnarsson
Prográmmajoavku/-bargu/Programkomite/-arbeid: Haukur J. Gunnarsson, Aslak Mikal Mienna, Rawdna Carita Eira
Buvttadeaddji/Produsent: Leif Isak E. Nilut

Gittu/Takk til:
Hålogaland Teater ved Jim-Oddvar Hansen bokte, Lars Ailo Gaup, Riksteatern ved Per Liljeqvist bokte, Rema 1000 Kautokeino

Eahpáraš

“Eahpáraš» albnoneapmi leat čallojuvvon Davviriikalaš mitalusain ja maiddá mánggaid kultuvrrain miehtá máilmmi. Eahpáraš(sámis), utbor/utburd(norggas), myling (ruotas), útburður (islánddas), äpärä (suomas) konaki-jiji (japánas), drecavac(serbálaš/ sláválaš) jna. Eahpáraš lea oainnáhus njuorat mánážis gii lea goddon ja čihkon meahccái ii ge leat gástašuvvon. Eahpáražžat lea várálaččamus balddonasat mat ležžet obanassiige. Sámiid árbevieru mielde galggašii gástašit eahpáračča danin mii ii leat olbmonamma, ja dasto vel lohkat Ahččemin rohkosa ruovttoguvlui - sihkarvuoda dihte, dá lea:

Amen. Agálasvuhtii gudni ja fápmu ja lea riika du dasgo. Eret bahás min beastte muhto, sisa geahččalusa min doalvo ale ja; velgolaččaidasamet min addit ándagassii mii maiddáii nugo ándagassii suttuideamet min midjiide atte ja. Láibámet beaivválaš min odne midjiide atte. Alde eatnama maiddáii mu almmis mo, dáhtu du šaddus. Riika du bohtos. Namma du basuhuvvos. Almmis leat guhte don. Min áhčči.

Om utburder

Fenomenet «eahpáraš» finnes i fortellinger fra hele Norden, og eksisterer i mange kulturer rundt om i verden; eahpáraš (samisk), utbor/utburd (norsk), myling (svensk), útburður (islandsk), äpärä (finsk), konaki-jiji (japansk), drecavac(serbisk/slavisk) osv. En utburd er gjenferdet av et nyfødt barn som er drept og begravet i hemmelighet uten å ha blitt døpt. Utburder anses for å være de farligste spøkelsene man kan møte. I samisk tradisjon kan man få fred ved å døpe utburden til et ikke-menneskelig navn og så lese Fader Vår baklengs - for sikkerhets skyld, her har du det:

Amen. Evighet i æren og makten og ditt er riket for. Onde det fra oss frels men, fristelse i komme ikke oss la og. Skyldnere våre tilgir vi også slik, skyld vår oss tilgi og, brød daglige vårt dag i oss gi. Himmelen i som slik jorden på skje din viljen la. Komme ditt riket la. Helliges ditt navnet la. Himmelen i Far vår.

Mánnán ledje ollu muitaleaddjit. Muittán goruda spažaideami, sevdnjes čakčaeahkediid, parafinnalámppá čuovggas – dolá ommanis. Ja mii čohkkáimet jaskadit guldaleimmet muitalusaid balddonasaid birra, jámehiid birra, dološolbmuid vásáhusaid – ja ilgadepmosa mii gávdnui: eahpáražžat. Go sivvu vel soaigá. Mealgat manjel oidnen iežan nuoraid iežaset ustibiiguin geahččamin heajos balddonas-filmmaid TV:s ja de jurdilin: gal mii ánje goit buorebut máhttit teáhteris! Mitalit boares muitalusárbevieruid iežamet mánáide, maid mii oahpaimet cuvccain – lotnulastin doložiid odđaáigásaš gaskaomiiguin ja ráhkadit muitalusaid dáláš nuoraide. Dáiguin jurdagiiguin vulgen Lásságammii Ivguvutnii ja álgen čállit, ja nu de ilmmai dát mitalus. Dasto lea mitalus ovdánan ja rievdaduvvon ARIN prošeavtta oktavuodas ja maiddá mu bargoustibiid dáiddalaš neavvagiiguin danin go odne beassabehtet oaidnit. Lea surgadis mitalus – mat leat dološ áiggiid rájes geasuhan olbmuid.

Sávan buori vásáhusa!

I min barndom fantes det ennå mange gode fortellere. Jeg husker ennå sitringen i kroppen, sene høstkvelder i lyset fra en enslig parafinlampe - flammene i ovnen, mens vi satt musestille og lyttet til historier om skrømt, gjengangere, forgagne menneskeskjebner - og det skumleste av alt: utburder. Det grøstet nedover ryggen. Senere observerte jeg mine egne tenåringsdøtre og deres venner benket foran dårlige skrekkinnter på TV-skjermen, og jeg tenkte: dette må vi da kunne gjøre bedre på teatret! Videreføre gamle fortellertradisjoner, lærdommen vi fikk fra mytene - kombinere det med moderne virkemidler og skape et univers som er aktuelt for ungdom av i dag. Med disse tankene i bakhodet dro jeg til Lásságammii i Skibotn og begynte å skrive, og så kom historien av seg selv. Senere har den blitt videreutviklet og meislet til både gjennom ARIN-prosjektet og min gode kollegers kyndige veiledning slik at den fremstår i den formen dere får se i kveld. Det er en grusom historie – men grusomme historier har fascinert mennesker fra tidenes morgen.

God fornøyelse!

Med vennlig hilsen/Váimmolaš dearvuodat
Rawdna Carita Eira

Govva/Foto: Johan Mathis Gaup

Sølvvannet

Sølvvannets fødsels gave
Nymånen fødte henne

Sølvvannets fødsels gave
Høstvannet blinket stille

Sølvvannets fødsels gave
Den lille jenta undret seg

Sølvvannets fødsels gave
Øksehammeren slo

Sølvvannets fødsels gave
På sandbankene rydde noe igjen

Sølvvannets fødsels gave
Den tause krysset dørstokken

Sølvvannets fødsels gave
Vannets skytsånd sukket

Silbajävri

Silbajävrrri silbašiella
Šaddi männu šaddadii

Silbajävrrri silbašiella
Čakčajävri šeałggadii

Silbajävrrri silbašiella
Šiega nieiddaš imaštii

Silbajävrrri silbašiella
Åksšosimir šloavastii

Silbajävrrri silbašiella
Šaddomiellis šävdäsii

Silbajävrrri silbašiella
Šombbär šielmā rasttildii

Silbajävrrri silbašiella
Jävrahäidi šuoškihi

Hopealampi

Hopealammen syntymälahja
Uusikuu synnytti hänet

Hopealammen syntymälahja
Syksyinen järvi kimalteli

Hopealammen syntymälahja
Kiltti pikkutyttö ihmetteli

Hopealammen syntymälahja
Kirveenhamara heilahti

Hopealammen syntymälahja
Hiekkatörmään hautautui

Hopealammen syntymälahja
Sössöttäjä ylitti kynnyksen

Hopealammen syntymälahja
Veden henki huohkii

Depotbiblioteket

76g1 36 246

